ISSN: 1304-4796
Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
Manisa Celal Bayar University Journal of Social Sciences
2026; 24 (2); 752-778

Bireysel Kullanıcıların Açık Bankacılık Kullanımına Yönelik Eğilimlerinin İncelenmesi[1]

Ahmet Mesut Büyüksarıkulak[2, 3], Bilge Afşar[4]

ÖZET

Teknolojik gelişmeler hayatın her alanını etkilemiştir. Bu etki, finans sektörünün en önemli kurumları olan bankalar üzerinde de görülmektedir. Bankalar teknolojik yenilikleri en yakından takip eden kurumlardır. Son yıllarda dijital dönüşümle birlikte açık bankacılık kavramı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın amacı bireylerin açık bankacılık uygulamalarının kullanımına yönelik davranışsal niyetine etki eden faktörleri belirlemektir. Araştırma modelinin oluşturulmasında Teknoloji Kabul Modeli temel alınmış ve buna ek olarak yenilikçilik, öznel norm, güven ve algılanan risk değişkenleri de modele dahil edilmiştir. Yapısal eşitlik modeli ile gerçekleştirilen analiz sonucunda, tutumun davranışsal niyet üzerindeki etkisi anlamlı bulunmuş; buna karşılık, algılanan kullanışlılık, öznel norm ve algılanan riskin anlamlı bir etkisi tespit edilmemiştir. Algılanan kullanışlılık, güven ve öznel normun, tutum üzerindeki etkisi anlamlı; algılanan kullanım kolaylığının etkisi ise anlamlı değildir. Yenilikçiliğin algılanan kullanım kolaylığı üzerinde ise anlamlı, algılanan kullanışlılık üzerinde anlamlı olmayan etkisi vardır. Son yıllarda ortaya çıkan ve önemli bir yenilik olarak kabul edilen açık bankacılık uygulamalarını geliştiren kuruluşların, elde edilen sonuçlardan yararlanmaları beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dijital Dönüşüm, Açık Bankacılık, Teknoloji Kabul Modeli*

Examining the Tendency of Individual Users Towards Open Banking Applications

ABSTRACT

Technological developments have affected every area of life. This effect is also seen in the finance sector and on banks, which are the most important institutions in the sector. Banks are the institutions that follow technological innovations most closely. In recent years, the concept of open banking has emerged with digital transformation. The aim of this study is to determine the factors affecting the behavioral intention of individuals towards the use of open banking applications. The Technology Acceptance Model was taken as the basis in the creation of the research model, and

[1] Bu çalışma Prof. Dr. Bilge Afşar danışmanlığında KTO Karatay Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde Öğr. Gör. Dr. Ahmet Mesut Büyüksarıkulak tarafından hazırlanan "Bireysel kullanıcıların açık bankacılık uygulamalarına yönelik eğilimlerinin incelenmesi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

[2] İletişim Yazarı: mbuyuksarikulak@selcuk.edu.tr
[3] Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Doğanhisar Meslek Yüksekokulu/Konya, ORCID: 0000-0001-8729-9612
[4] Prof. Dr., KTO Karatay Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi/Konya, ORCID: 0000-0002-2891-7617

(Makale Gönderim Tarihi: 06.07.2025 / Yayın Tarihi:30.06.2026)
Doi Numarası: 10.18026/cbayarsos.1735925
Makale Türü: Araştırma Makalesi

innovativeness, subjective norm, trust and perceived risk variables were added to the model. As a result of the analysis carried out with the structural equation method, the effect of attitude on behavioral intention is significant, while perceived usefulness, subjective norm and perceived risk do not have a significant effect. The effect of perceived usefulness, trust and subjective norm on attitude is significant; the effect of perceived ease of use is not significant. Innovation has a significant effect on perceived ease of use, but a non-significant effect on perceived usefulness. It is expected that organizations that will develop open banking applications, which have emerged in recent years and are considered an important innovation, will benefit from the results obtained.

Keywords: *Digital Transformation, Open Banking, Technology Acceptance Model*

1. GİRİŞ

Finans ve bankacılık sektörü her dönemde teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı, dijitalleşmenin öne çıktığı bir sektör olmuştur. Dijitalleşme bankalara ölçek ve verimlilik artışı getirmiştir (Shaikh, Alharthi ve Alamoudi, 2020). Günümüzde artan teknoloji kullanımı ve dijitalleşme sayesinde daha fazla veri elde edilmekte, bu durum finans ve bankacılık sektöründe önemli değişiklikler meydana getirmektedir (Omarini, 2018a). Teknolojik gelişmeler ile FinTech adı verilen yeni oyuncuların ortaya çıkması sunulan hizmetlerin çeşitlenmesine, bireylerin ihtiyaçlarının hızlı ve kolay bir şekilde karşılanmasına imkan tanımaktadır. Ancak FinTech'ler katma değeri yüksek finansal hizmetler sunmak için bağımsız çalışırken, bankalar temel bankacılık hizmetlerine odaklanmış olmaları aralarında bir kopukluk meydana getirmiştir (Moghavvemi, Mei, Phoong ve Phoong, 2021). Bu kopukluk açık bankacılık uygulamaları ile giderilebilmektedir (Stefanelli ve Manta, 2023).

Açık bankacılık birçok farklı akademik alanda incelenmekte olduğundan araştırmacılar tarafından tek bir tanımda uzlaşılamamakta (O'Leary, O'Reilly, Nagle, Filelis-Papadopoulos ve Dehghani, 2021); araştırmacıların çoğu kendi alanları ile uyumlu, kendilerine özgü tanımlar yapmaktadır (Arner, Zetzsche, Buckley ve Weber, 2020). Açık bankacılık finansal kuruluşların yenilikçi hizmetler sunabilmek için bireylere ait finansal verileri iki veya daha fazla bağımsız taraf arasında, uygulama programları arayüzü (API) adı verilen bir yazılım aracılığıyla paylaşılmasına izin veren iş birlikçi bir model, özel bir ekosistem olarak tanımlanmaktadır (Brodsky ve Oakes, 2017, s. 1; Kassab ve Laplante, 2022). Bankacılık uzun yıllar boyunca gizlilik üzerine inşa edilmiş, müşteri verileri bir sır gibi saklanmıştır. Açık bankacılık ile bu durum değişmektedir. Veri paylaşımı gerçek zamanlı ve güvenilir bir şekilde, bireyin rızası ile gerçekleşir (Mansfield-Devine, 2016, s. 8). Açık bankacılık ile müşterilerle daha fazla etkileşim kurulmakta, müşterilerin her birinin özel ihtiyaçları karşılanmakta, bankalar için ise potansiyel katma değer sağlanabilmektedir (Arayes, Rezaeirad, Aidi ve Lamoki, 2021). Açık bankacılık bireylerin ulusal ve uluslararası işlemlerini hızlı ve güvenilir olarak gerçekleştirmesine imkan tanımasının yanında bireylerin finansal davranışları ve ihtiyaçlarına göre daha kişiselleştirilmiş ürünler sunarak bireyler için değerli ve kullanıcı dostu olabilmektedir (Iman, Nugroho, Junarsin ve Pelawi, 2023). Bu önemli avantaj ve yararlarına rağmen veri

güvenliği ve gizliliği konusunda ciddi sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Gupta, Khurana ve Prashaant, 2024).

Açık bankacılığın gelişimi API sayesinde olmuştur. API iki bilgisayar uygulamasının bir ağ yardımı ile konuşabildikleri, anlaşabildikleri yazılımlar şeklinde tanımlanabilir (Zachariadis ve Ozcan, 2017, s. 5). API'lar bankacılık faaliyetlerinde gittikçe ön plana çıkmakta, bankacılık faaliyetleri arasında entegrasyonu artırmaktadır (Coste ve Miclea, 2019, s. 8).

Açık bankacılığın benimsenmesi ve kullanımı dünya üzerinde yapılan yasal düzenlemeler ve teşvikler sayesinde her geçen gün artmaktadır. Statista tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre 2023 yılında açık bankacılık işlemlerinin değeri 57 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir ve bu rakamın 2027 yılında 330 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir (Statista, 2023).

Açık bankacılığın dünya üzerinde ortaya çıktığı ve inovasyondan önce yasal düzenlemelerin yapıldığı yer Avrupa Birliği (AB)'dir (Özcan ve Zachariadis, 2021). 2007 tarihinde Ödeme Hizmetleri Direktifi'nin (PSD) yürürlüğe girmesi bu alanda yapılan ilk düzenlemedir. Ancak açık bankacılık konusunda asıl önemli düzenleme Ödeme Hizmetleri Direktifi-2'dir (PSD-2). Bu düzenleme ile açık bankacılığın yasal zeminini oluşturulmuştur. PSD-2 ile bankaların müşteri verilerini üçüncü taraflar ile paylaşmaları inisiyatiflerinden çıkartılarak zorunlu hale getirilmiştir (Şahin ve Cantürk, 2020, s. 176).

Açık bankacılıkla ilgili uygulamalar dünyada farklılıklar göstermektedir. AB, Kuzey Amerika ve Asya ülkeleri üzerinde karşılaştırılmalı olarak gerçekleştirilen çalışmalarda kültürel özellikler, düzenleyici kurallar ve piyasa şartları açık bankacılık uygulamalarının şekillenmesini etkileyen önemli faktörler olarak belirlenmiştir (Tsai ve Peng, 2022). Dünyada açık bankacılık ile ilgili düzenleyici yaklaşımlar zorunlu (yasal), işbirlikçi ve piyasa odaklı olmak üzere üçe ayrılmaktadır (OECD, 2023). Zorunlu yaklaşımda veri paylaşımı yasa gereği zorunlu tutulmakta, devlet tarafından uyulması gereken teknik standartlar belirlenmektedir. Birleşik Krallık, Avrupa Birliği, Avustralya ve Brezilya bu yöntemi benimsemiş ülkelerdir (Aytaş, Öztaner ve Şener, 2021; OECD, 2023; Nanaeva, Aysan ve Shirazi, 2021). İşbirlikçi yaklaşımda hem piyasa katılımcılarının hem de devletin ekosistemin gelişimine aktif olarak katkıda bulunmasını söz konusudur. Hindistan, bu yöntemi benimseyen ülkeye örnektir (Patki ve Sople, 2022). Piyasa yaklaşımında ise herhangi bir veri paylaşımı zorunluluğu bulunmamakta, bankalar veri paylaşımına teşvik edilerek, gönüllü olmaları sağlanmaya çalışılmaktadır. ABD, Çin ve İsviçre bu yaklaşımı benimsemiş ülkelere örnek gösterilebilir (Open Banking, 2025; Awrey ve Macey, 2023; Colangelo, 2024).

İngiltere açık bankacılık konusunda dünyada en önde gelen ülkedir. Rekabet ve Piyasalar Kurumu (UK Competation and Markets Authority-CMA) açık bankacılık standartlarının belirlenmesi için dokuz büyük bankanın ortaklığında Açık Bankacılık Uygulama Kurumu (Open Banking Implementation Entity-OBIE) adında bir kurumun kurulmasını zorunlu tutmuştur (Klein ve Costa Farias, 2023). OBIE tarafından Aralık 2024 tarihli rapora göre

açık bankacılığın 12,09 milyon aktif kullanıcısının olduğu ve 2024 yılı içerisinde açık bankacılık kullanılarak toplam 223,9 milyon adet ödeme yapıldığı ve bu sayının bir önceki yıla göre %72 daha fazla olduğu belirtilmektedir (Open Banking, 2025).

Türkiye'de ise açık bankacılık alanında yapılan düzenlemeler AB ile paralellik göstermektedir. Bunun sebepleri AB ülkelerinin çoğunluğu ile var olan ilişkiler ve AB merkezli birçok bankanın Türkiye'de faaliyet göstermesidir. Türkiye'nin birçok yasal düzenleme yapmış olmasına karşın, sistemin daha da gelişmesi için bir plana sahip olmadığı görülmektedir (Sezal, 2021, s. 1521). Türkiye'de yapılan ilk düzenleme PSD sonrasında 2013 yılında çıkarılan 6493 sayılı kanundur. Bu kanunla ile ilk kez ödeme sistemleri ile açık bankacılığa ilişkin yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 2019 yılında 7192 sayılı kanun ile Türk mevzuatı PSD-2 ile uyumlu hale gelmiştir. Gerçekleştirilen tüm bu düzenlemelere rağmen mevcut mevzuata göre Türkiye'de bankaların şu an API'lar aracılığıyla veri paylaşım zorunluluğu bulunmamaktadır.

Bireysel ve kurumsal kullanıcılara bankacılık işlemlerinin gerçekleştirilmesinde çok sayıda avantaj sunan ve önemli bir yenilik olarak kabul edilen açık bankacılığa yönelik davranışsal niyete etki eden faktörlerin belirlenmesinin akademik olduğu kadar, açık bankacılık uygulamalarını geliştirenler tarafından da dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Finansal hizmetlerde büyük dönüşüm yaratması beklenen ve önemi gittikçe artan açık bankacılığın akademik olarak yeterince incelenmediği düşünülmektedir. Casolaro, Rauber ve De Lima, (2024) açık bankacılığın rekabeti artırması dolayısıyla inovasyonu teşvik edeceğini, finansal katılımı destekleyeceğini dolayısıyla toplumsal refaha pozitif katkıda bulunacağını belirterek daha fazla araştırılması gereken karmaşık ve zengin bir olgu olduğunu ifade etmektedir. Literatürde Türkiye özelinde açık bankacılığa yönelik davranışsal niyete etki eden faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Batı dünyasında da uygulama ve araştırma boşluğu vardır (Gupta vd., 2024). Türkiye'nin batı dünyasına yakınlığı ve gelişmekte olan bir ülke olduğu düşünüldüğünde literatürde var olan bu boşluğun giderilmesi amaçlanmaktadır. İlaveten çalışmanın bankalar, FinTech'ler, diğer finansal kurumlar ve araştırmacılar için faydalı olması beklenmektedir.

Çalışmanın geri kalanı şu şekilde yapılandırılmıştır. Bölüm 2 literatür, bölüm 3 hipotezler ve araştırma modeli, bölüm 4 araştırma metedolojisi ve bölüm 5 sonuç ve tartışma şeklindedir.

2. LİTERATÜR

Literatürde açık bankacılık konusundaki yayınların 2016 yılından sonra önemli bir ivme kazandığı görülmektedir (Gupta vd., 2024). Mevcut literatür üç alana ayrılabilir (Briones de Araluze ve Cassinello Plaza, 2022). Bunlardan ilki açık bankacılığa ilişkin farklı ülkelerde gerçekleştirilen düzenleyici çalışmalardır. Bu çalışmalar yasal mevzuatları incelemekte ve genellikle ülkeler arasında karşılaştırma yapmaktadır (Buckley, Zetzsche, Weber, 2020; Gardner ve Leong, 2020; Remolina, 2019; Farrow, 2020). İkincisi açık bankacılığa teknolojik yönden yaklaşmakta, teknolojik alt yapıyı ve bireylerin davranışsal niyetine etki eden faktörleri belirlemeye çalışmaktadır (Long, Tan, Jiang ve Zhang, 2020;

Sivathanu, 2019; Chan, Troshani, Hill ve Hoffmann, 2022; Magalhães, Pereira, Mariano ve Monteiro, 2022). Üçüncüsü ise açık bankacılıktan dolayı perakende bankacılık pazarındaki finansal hizmetlere olan talep ve arzdaki değişiklikleri analiz eden yönetsel çalışmalardır (Omarini, 2018b; Zachariadis ve Ozcan, 2017; Ramdani, Rothwell ve Boukrami, 2020; He, Huang ve Zhou, 2023).

Çalışmamız bireylerin açık bankacılığa ilişkin davranışsal niyeti belirlemeye yönelik olduğundan literatür bölümü bu konudaki çalışmaları ele almaktadır. (Sivathanu, 2019) tarafından Hindistan'da gerçekleştirilen çalışmada Teknoloji Hazırlık ve Kabul Modeli (TRAM) kullanılarak açık bankacılık kullanım niyeti yapısal eşitlik ile incelenmiştir. Sonuçlara göre algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılık algılanan müşteri değerini; algılanan müşteri değeri de kullanım niyetini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca yenilikçilik algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılığı anlamlı etkilerken, algılanan kullanım kolaylığının algılanan kullanışlılık üzerinde olumlu etkisi vardır.

Magalhaes ve diğerleri (2022) TRAM modeli ile Brezilya'da gerçekleştirdikleri çalışmada algılanan kullanışlılık ve algılanan kullanım kolaylığı davranışsal niyetin belirleyicisidir. Ayrıca çalışma sonucu algılanan kullanışlılık iyimserlik, rahatsızlık ve güvensizlikten, algılanan kullanım kolaylığının ise yenilikçilik ve rahatsızlıktan etkilenmektedir.

Althinayyan ve Alojail, (2024) Suudi Arabistan'da açık bankacılık çözümleriyle etkileşimde kalma kararlarını etkileyen temel belirleyicileri tespit etmeye çalışmışlardır. Kısmi en küçük kareler yöntemi kullanarak gerçekleştirilen çalışmada kullanım deneyimiyle ilgili kullanıcı memnuniyetinin, sürekli kullanım niyetinin tek öngörücüsü olduğunu sonucu elde edilmiştir. Ek olarak, kullanıcı memnuniyeti algılanan kullanışlılıktan, güvenden ve algılanan kullanım kolaylığından etkilenmektedir.

Chan ve diğerleri (2022) Birleşik Teknoloji Kabul ve Kullanım Teorisini (UTAUT) kullanarak Avustralya'da bireysel kullanıcıların açık bankacılığı benimsemelerine yönelik faktörleri incelemiştir. Buna göre performans beklentisi, çaba beklentisi, sosyal etki ve algılanan risk, tüketicilerin açık bankacılık kullanım niyetlerinin doğrudan öncülleridir. Sosyal etki, performans beklentisi aracılığıyla kullanım niyeti üzerinde güçlü bir aracılık etkisine sahiptir. Ayrıca finansal okuryazarlık, açık bankacılığa yönelik başlangıçtaki güveni azaltmaktadır.

Mutambik (2023) Suudi Arabistan'da açık bankacılık müşteri deneyimini şekillendiren ve açık bankacılık uygulamalarına yönelik müşterilerin sadakat seviyelerini etkileyen faktörleri tespit etmeye çalışmıştır. Sonuç olarak kullanım kolaylığı, algılanan değer, destek kalitesi, güvenilirlik, algılanan risk ve yenilik yapma yeteneği müşteri deneyimini etkilemektedir. Müşteri deneyimi de müşteri sadakatini anlamlı olarak etkilemektedir.

Briones de Araluze ve Cassinello Plaza (2023) ise Teknoloji Kabul Modeli'ne (TAM) güven ve sosyal etki değişkenini de ekleyerek İspanya'da 553 katılımcı ile açık bankacılığın benimsenmesine ilişkin davranışsal niyete etki eden faktörleri belirledikleri

çalışmada, algılanan kullanışlılığın, sosyal etkinin ve güvenin davranışsal niyeti belirlemede önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Valarini ve Nakano (2022) Brezilya'daki üniversite öğrencilerinin açık bankacılığı kullanma niyetini etkileyen faktörleri TRAM modeli ile incelemiştir. Elde edilen bulgular, algılanan kullanışlılığın iyimserlik, rahatsızlık ve güvensizlikten etkilendiğini, algılanan kullanım kolaylığının ise yalnızca yenilikçilikten etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca algılanan kullanışlılık kullanım niyetini anlamlı olarak etkilerken; algılanan kullanım kolaylığının kullanım niyetine etkisi anlamlı değildir.

Rosati, Fox, Cummins ve Lynn, (2022) altı Avrupa Birliği üye ülkesinde kullanıcıların bir açık bankacılık uygulaması olan hesap bilgi hizmeti sağlayıcılarının benimsenmesine yönelik UTAUT modeli ile gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda, sosyal etki, kolaylaştırıcı şartlar, performans beklentisinin niyeti pozitif, algılanan risk ise negatif etkilediği sonucunu bulmuşlardır. Çaba beklentisinin ise kullanım niyeti üzerinde anlamlı etkisi yoktur. Ayrıca çaba beklentisi performans beklentisini pozitif yönde etkilerken; algılanan riskin performans beklentisi üzerinde negatif etkisi söz konusudur.

Fang ve Zhu (2023) BRICS ülkelerinde açık bankacılığın geleneksel banka kredileri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma açık bankacılığın bireyler tarafından bilinirliliği artıkça bankaların tüketici kredilerini azalttıklarını; paralel şekilde tüketicilerinde geleneksel bankalardan kredi alma eğilimlerinin azaldığını ortaya koymuştur. Çalışmada ayrıca gelişmekte olan ülkelerde açık bankacılığın teşviki yoluyla finansal katılımcılığın artırılabileceği ifade edilmektedir.

Iman ve diğerleri (2023) Endonezya'da bireylerin açık bankacılık yeniliklerini benimsemeye hazır olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma bireylerin daha hızlı kabulü için etkili olan faktörleri; örgütsel desteğin sağlanması, kullanıcı dostu teknolojinin oluşturulması, kapsamlı bir özellik yelpazesinin olması, tüketici finansal okuryazarlığın artırılması olarak sıralamaktadır. Geleneksel bankacılığa sadık bireylerin müşteri değeri ile kullanım niyeti arasında olumlu ilişki de çalışmanın sonuçlarındandır.

Heins ve Rigopoulos (2023) dört bankacı, altı da üçüncü parti hizmet sağlayıcı çalışanları ile nitel olarak gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda açık bankacılığın benimsenmesinin önündeki engelleri farkındalık eksikliği, veri gizliliği ve değer teklifi şeklinde sıralamış; PSD2'nin rekabeti ve inovasyonu artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca güvenlik, gizlilik ve şeffaflık açık bankacılığın benimsenmesinin önündeki engellerdir (Briones de Araluze, 2022; Passi, 2022; Mansfield-Devine, 2016).

Alhawamdeh, Alsmadi, Okaily ve Sartawi (2024) açık bankacılığın etkili bir şekilde uygulanması için en önemli unsurun müşteri güveni olduğu ifade etmişler; müşteri güveninin itici gücünün ise süreçlerin şeffaf olarak gerçekleşmesi, güçlü güvenlik önlemleri ve veri koruma kurallarına uyum olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma ayrıca bireylerin açık bankacılığın olası faydalarının farkına varmaları durumunda kullanmaya daha yatkın olacaklarını göstermektedir.

Desiraju, Mishra ve Sungupta, (2024) ABD'de bireylerin açık bankacılık uygulamalarını benimseme sonrası memnuniyet düzeylerini ölçmüştür. Buna göre memnuniyet düzeyi müşteri hizmetleri, kullanıcı etkileşim kolaylığı ve dijital destekten olumlu, hesap gezintisi ve kişiselleştirilmiş kullanıcı deneyiminden olumsuz etkilenmektedir.

Soyupak ve İpek (2025) Türkiye'de nitel yöntem ile on dijital yerli ile gerçekleştirdikleri çalışmada, bireylerin açık bankacığa aşina olmadıklarını, ancak potansiyeli ile yakından ilgilendiklerini, ayrıca açık bankacılık konusunda en önemli endişenin gizlilik olduğunu ortaya koymuşlardır.

Açık bankacılıkla ilgili literatürde bibliyometrik çalışmalarda (Briones de Araluze ve Cassinello Plaza, 2022; Casolaro vd., 2024; Gupta vd., 2024; Garg ve Sahu, 2024; Shacheendran, Lukose, John, Joseph ve Joseph, 2025) vardır. Bunun yanında literatürde dijital bankacılık hizmetleri olan internet bankacılığının (Chiou ve Shen, 2012; Lee, 2009; Martins, Oliveira ve Popovis, 2014), mobil bankacılığın (Muñoz-Leiva, Hernández-Méndez ve Sánchez-Fernández 2012; Zhou, Lu ve Wang, 2010; Aboelmaged ve Gebba, 2013), mobil cüzdan (Madan ve Yadav, 2016; Shaw, 2014; Shin, 2009; Singh, Sinha, ve Liébana-Cabanillas, 2020), mobil ödeme servisi (Kapoor, Dwivedi ve Williams, 2015; Talwar, Dhir, Khalil, Mohan ve Islam, 2020), ve NFC ödemelerinin (Pham ve Ho, 2015) benimsenmesi ve kullanım niyetine ilişkin çalışmalarda söz konusudur.

3. ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLER

Araştırma modelinin geliştirilmesinde TAM kullanılmıştır. Davis (1989) tarafından insan davranışlarının altında yatan nedenleri incelemek amacıyla Gerçekçi Eylem Teorisi temel alınarak oluşturulan modelde, davranışların temelinde niyet olduğu varsayımı yer almaktadır. Buna göre tutumlar niyeti, niyette davranışı etkilemektedir. Daha sonra bu değişkenlere algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanışlılık eklenmiştir (Davis, Bagozzi ve Warshaw, 1989). Model özellikle bilgi teknolojilerinin bireyler tarafından kullanımının incelenmesine yönelik çalışmalarda araştırmacılar tarafından yoğun ilgi görmüş, literatüre önemli katkılar sağlamış (Hsiao ve Yang, 2011; Lee, McGoldeick, Keeling ve Doherty, 2003; Legris, Ingham ve Collerette, 2003) ve adeta doğrulanmış referans model olarak kabul edilmiştir (Dash, Mohanty, Pattnaik, Mohapatra ve Sahoo, 2011). Literatürde gerçekleştirilen çalışmalarda model Davis (1989) tarafından oluşturulmuş salt hali ile kullanılmamış; bir çok farklı değişken eklenmiştir. Bu doğrultuda çalışmaya yenilikçilik, öznel norm, güven ve algılanan risk değişkenleri eklenerek model kurulmuştur.

Kullanıcıların ortaya çıkmış yeni bir teknolojiyi kullanma konusundaki hevesleri yenilikçilik olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin yenilikçilik düzeylerinin yüksek olması yeni teknolojiye karşı olumlu tutum geliştirme olasılıklarını artıracaktır. Meydana gelen bir yeniliği erken benimseyenler yenilikçidir (Agarwal ve Prasad, 1998)

Kullanıcılar tarafından bir teknolojinin kullanımı esnasında ne kadar az çaba göstereceğine dair inanç algılanan kullanım kolaylığı olarak tanımlanmaktadır. Yeni bir teknolojinin

benimsenmesinde algılanan kullanım kolaylığı önemli bir faktör olarak görülmektedir (Davis, 1989). TAM modeline göre algılanan kullanım kolaylığının tutum ve algılanan kullanışlılık üzerinde etkisi vardır.

Bireylerin bir teknoloji sayesinde işlerini daha iyi yaptıklarına olan inanç algılanan kullanışlılık olarak tanımlanmaktadır ve yeni teknolojilerinin benimsenmesinde önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir (Davis, 1989). TAM modelinde algılanan kullanışlılık tutum ve davranışsal niyet üzerinde etkiye sahiptir.

Bireyin bir konudaki davranışının kişi için önemli olan kimseler tarafından onaylanıp onaylanmayacağına yönelik algısı öznel norm olarak ifade edilmektedir (Fishbein ve Ajzen, 1975). Bireyin çevresine yönelik oluşan bu algının yeni bir teknolojiye yönelik tutumu ve davranışsal niyeti etkilemesi beklenir.

Bireyin karşısındaki herhangi bir kişinin kendi çıkarları doğrultusunda hareket edeceğine dair inancı güvendir (Crosby, Evans ve Coeles, 1990). Güvenin tutum, algılanan risk ve algılanan kullanışlılık üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Bireylerin yeni teknolojiye ilişkin güvenlerinin artması, risk algılarını azaltacak ve bu durum davranışsal niyeti olumlu etkileyecektir. Çünkü bu bankacılık uygulamasında bireyin finansal bilgilerinin paylaşılması söz konusudur. Kişiler çok doğaldır ki güvendikleri üçüncü parti kuruluşlar ile finansal bilgilerinin paylaşılmasına izin vereceklerdir.

Bir e-hizmet kullanımından elde edilmek istenen sonuca ulaşmadaki kayıp potansiyeli algılanan risk olarak tanımlanmaktadır (Featherman ve Pavlou, 2003). Açık bankacılık işlemlerinin dijital olarak gerçekleştirilmesi riski artırmaktadır. Algılanan risk düzeyinin artması kullanım niyetini olumsuz yönde etkileyecektir.

Tutum, bireyin bir davranışa ilişkin olumlu veya olumsuz düşüncesidir (Ajzen, 1991). Tutum TAM modelinin önemli bir unsurudur. Çünkü modele göre tutum davranışsal niyetin iki belirleyicisinden biridir (Lee, 2009).

Bu doğrultuda önerilen hipotezler şu şekildedir.

H1: Bireysel yenilikçiliğin algılanan kullanım kolaylığı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H2: Bireysel yenilikçiliğin algılanan kullanışlılık üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H3: Algılanan kullanım kolaylığının bireylerin açık bankacılığa yönelik tutumu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H4: Açık bankacılığa yönelik algılanan kullanım kolaylığının algılanan kullanışlılık üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H5: Algılanan kullanışlılığın bireylerin açık bankacılığa yönelik tutumu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H6: Algılanan kullanışlılığın bireylerin açık bankacılık kullanımına yönelik davranışsal niyeti üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H7: Öznel normun bireylerin açık bankacılık kullanımına yönelik tutumu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H8: Öznel normun bireylerin açık bankacılık kullanımına yönelik davranışsal niyeti üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H9: Açık bankacılığa yönelik güvenin bireylerin açık bankacılığa yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H10: Açık bankacılığa yönelik güvenin algılanan risk üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H11: Açık bankacılığa yönelik güvenin algılanan kullanışlılık üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H12: Algılanan riskin açık bankacılık kullanımına yönelik davranışsal niyet üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H13: Bireylerin açık bankacılığa yönelik tutumlarının, davranışsal niyet üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

4.1. Örneklem ve Veri Toplama

Yapısal Eşitlik Yöntemi ile gerçekleştirilecek olan çalışmalarda büyük örnekleme ulaşılması beklenmektedir. Bu sayede örneklemin yol açabileceği hatalar azaltılabilir. Ancak örneklem sayısının ne olması gerektiğine ilişkin fikir birliği söz konusu değildir. Kline (2011) örneklem için 200 kişinin yeterli olacağını ifade ederken; Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2015) %5 hata payında evren bir milyondan büyük ise 384 sayısının yeterli olduğunu söylemiştir. Evrenimizin bir milyondan büyük olmasından dolayı örneklem büyüklüğü olarak 384 sayısı belirlenmiştir. Örneklemin belirlenmesinde hızlı, kolay ve düşük maliyetle veri toplayabilmek için kolayda örneklem metodu kullanılmıştır (Aaker, Kumar ve Day, 2007; Malhotra, 2009).

4.2. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket formunun hazırlanmasında çevrimiçi bir uygulama olan www.docs.google.com kullanılmış; anket linki başta WhatsApp olmak üzere, Facebook, Twitter ve LinkedIn gibi sosyal medya uygulamalarında Şubat 2023 ile Mart 2023 arasında paylaşılmış ve katılım talep edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Veri toplanma aracının hazırlanmasında literatürde internet ve mobil bankacılığının kullanım niyetine ilişkin yapılan çalışmalarda var olan geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş ölçekler kullanılmıştır.

Ankette araştırma modelimizde yer alan sekiz değişkene ilişkin toplam 29 ifade vardır. Ankette birinci kısımda katılımcıların demografik verileri, ikinci kısımda ise değişkenlere ilişkin ifadeler yer almakta olup, toplam iki kısımdan oluşmaktadır. Ankette 5'li Likert ölçeği kullanılmış ve ifadeler 1 "kesinlikle katılmıyorum", 5 "kesinlikle katılıyorum" şeklinde belirlenmiştir. Anketin hazırlanmasında yararlanılan ölçekler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Değişkenlere İlişkin Ölçekler

Değişken	**Kaynak**
Yenilikçilik	Agarwal ve Prasad (1998)
Algılanan Kullanım Kolaylığı	Cheng, Lam ve Yeung (2006)
Algılanan Kullanışlılık	Cheng, Lam ve Yeung (2006)
Öznel Norm	Wu ve Chen (2005)
Algılanan Risk	Hanafizadeh, Behboudi, Koshksaray ve Tabar (2014)
Güven	Chong, Ooi, Lin ve Tan (2010)
Tutum	Lee (2009)
Davranışsal Niyet	Gu, Lee ve Suh (2009)

4.4. Verilerin Analizi

Online yollarla toplanan 401 anket öncelikli olarak SPSS paket programına aktarılmıştır. Daha sonra uç değerleri içeren anketlerin çıkartılması için Mahalanobis mesafesi değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirme neticesinde 17 adet anketin uç değerler içerdiği tespit edilmiş ve analizden çıkartılmıştır (Mahalanobis D (28)> .001).

Daha sonra kalan 384 ankete ilişkin demografik sonuçlar belirlenmiştir. Buna göre ankete katılanların %55,7'si erkek, %44,3'ü ise kadındır. Bu sonuç anket katılımcılarının cinsiyet yönünden dengeli bir şekilde dağıldığını göstermektedir. Katılımcılara ilişkin diğer demografik veriler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

		Frekans	**Yüzde**
Cinsiyet	Kadın	170	44,3
	Erkek	214	55,7
Yaş	18-28	118	30,7
	29-39	149	38,8
	40-49	74	19,3
	50-59	25	6,5
	60 ve üstü	18	4,7
Medeni Durum	Evli	220	57,3
	Bekâr	164	42,7
Eğitim Seviyesi	İlkokul	4	1
	Ortaokul	3	0,8
	Lise	23	6
	Ön Lisans	35	9,1
	Lisans	214	55,7
	Lisans Üstü	105	27,3
Meslek	İşçi	88	22,9
	Kamu Çalışanı	147	38,2
	Serbest Meslek	24	6,3
	Ev Hanımı	6	1,6
	Öğrenci	79	20,6
	Emekli	15	3,9
	Çalışmıyor	9	2,3

Diğer	16	4,2

Verilerin analizinde ilk olarak elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Elde edilen sonuçlara Tablo 3'te gösterilmektedir. Literatürde verilerin normal dağıldığının kabul edilebilmesi için basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması gerekmektedir (Kline, 2011). Tablo 3'te gösterilen sonuçlar değerlendirildiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 3. Değişkenlere Yönelik Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişkenler	**Basıklık değeri**	**Çarpıklık değeri**
Algılanan kullanım kolaylığı	-0.344	-1.045
Algılanan kullanışlılık	-0.292	-1.137
Öznel norm	-0.018	-1.007
Tutum	-0.228	-1.104
Davranışsal niyet	-0.155	-1.106
Güven	-0.047	-1.117
Algılanan risk	-0.104	-1.092
Yenilikçilik	-0.115	-0.742

Araştırma modeline ilişkin yol analizine geçmeden önce oluşturulmuş modele ilişkin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA ile yol analizinin gerçekleştirilmesinde AMOS paket programı kullanılmıştır. Literatürde iki aşamalı bir yol önerilmektedir (Anderson ve Gerbing, 1988). İlk olarak gizil değişkenler içerisinde yer alan ifadelerin faktör yükleri belirlenmelidir (Hair, Black, Babin, Anderson ve Tatham, 2005). Gerçekleştirilen analiz sonucuna göre algılanan risk (0,361) ve yenilikçilik (0,226) boyutlarında birer ifadenin faktör yüklerinin literatürde kabul edilen 0,50 değerinin (Churchill Jr, 1979) altında olduğu görülmüş ve bu ifadeler analizden çıkartılmıştır. Geri kalan 27 ifadenin $p \leq 0{,}001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Doğrulayıcı faktör analizinde ikinci olarak yapıya yönelik uyum iyiliği değerlerine bakılmaktadır. Elde edilen uyum iyiliği değerleri ile literatürde kabul edilen mükemmel ve kabul edilebilir uyum iyiliği değerleri (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve

Müller, 2003) Tablo 4'te gösterilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre verilerin modeli desteklediği görülmektedir.

Tablo 4. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Uyum İndeks Değerleri ile Mükemmel ve Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri

Uyum İndeksi	Elde Edilen Değer	Kabul Edilebilir Uyum	Mükemmel Uyum
X^2/df	3,266	$X^2/df \leq 5$	$X^2/df \leq 3$
CFI	0.966	0,90≤CFI≤0,95	0,95≤CFI≤1
RFI	0.943	0,90≤RFI≤0,95	0,95≤RFI≤1
NFI	0.952	0,90≤NFI≤0,95	0,95≤NFI≤1
IFI	0.966	0,90≤IFI≤0,95	0,95≤IFI≤1
TLI	0.959	0,90≤TFI≤0,95	0,95≤TFI≤1
RMSEA	0.077	0,05≤RMSEA≤0,08	0,00≤RMSEA≤0,05

Yapı güvenliğine ilişkin olarak ise her bir yapıdaki Cronbach Alpha değerlerine bakılmıştır. Buna göre Cronbach Alpha değerleri 0.935 ile 0.979 arasında değişiklik göstermektedir. Bu değerler literatürde kabul edilen değer olan 0.70'in (Kline, 2011) üzerinde yer almaktadır. Dolayısıyla her bir ölçeğin güvenilirlik şartını sağladığı görülmektedir. Ayrıca Composite Reliability (CR) değeri minimum 0.936 ile kabul edilebilir sınır olan 0.70'ten; Average Variance Extracted (AVE) değeri ise minimum 0.831 ile kabul edilebilir sınır olan 0.50'den büyük olması (Hair Jr, Matthews, Matthews ve Sarstedt, 2017) birleşim geçerliliğinin sağlandığını göstermektedir. Yapı güvenilirliğine ilişkin sonuçlar Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5. Yapısal Model Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörle/ifadeler	Standart yükler	t-değeri	R^2	CR	AVE	CA
Algılanan Kullanım Kolaylığı				0.960	0.874	0.968
Açık bankacılık kullanmanın benim için kolay olacağını düşünüyorum	0.900		0.81			
Açık bankacılık kullanımının açık ve anlaşılır olacağını düşünüyorum	0.931	42.12*	0.86			

Açık Bankacılık kullanımında ustalaşmanın benim için kolay olacağını düşünüyorum	0.956	33.41*	0.91			
Genel olarak açık bankacılığı kullanımının basit olacağını düşünüyorum	0.953	33.05*	0.90			
Algılanan Kullanışlılık				0.974	0.912	0.979
Açık bankacılık kullanmanın bankacılık işlerimi daha hızlı tamamlamamı sağlayacağını düşünüyorum	0.947		0.89			
Açık bankacılığı kullanmanın bankacılık işlemlerimi yerine getirmemi kolaylaştıracağını düşünüyorum	0.950	61.05*	0.90			
Açık bankacılığın kullanışlı olduğunu düşünüyorum	0.970	45.77*	0.94			
Genel olarak açık bankacılığı kullanmanın avantajlı olduğunu düşünüyorum	0.953	41.54*	0.90			
Öznel Norm				0.974	0.927	0.974
Benim için önemli olan insanlar açık bankacılık kullanmam gerektiğini düşünürler	0.943		0.89			
Beni etkileyen insanlar açık bankacılık kullanmam gerektiğini düşünürler	0.977	46.05*	0.95			
Fikirleri benim için değerli olan kişiler açık bankacılık kullanmam gerektiğini düşünürler	0.969	44.09*	0.93			
Tutum				0.975	0.916	0.978
Açık bankacılığı kullanmanın iyi bir fikir olduğunu düşünüyorum	0.949		0.90			
Finansal işlemler için açık bankacılığı kullanmanın akıllıca bir fikir olacağını düşünüyorum	0.960	44.00*	0.92			
Açık bankacılığı kullanmanın keyifli olacağını düşünüyorum	0.948	41.22*	0.90			
Açık bankacılığı kullanmanın mantıklı olacağını düşünüyorum	0.973	47.45*	0.94			
Davranışsal Niyet				0.970	0.917	0.971

Gelecekte açık bankacılığı sürekli kullanmayı düşünüyorum	0.975		0.95			
Başkalarına açık bankacılığı kullanmalarını önereceğimi düşünüyorum	0.934	43.42*	0.87			
Gelecekte açık bankacılığı sıkça kullanacağımı düşünüyorum	0.964	53.69*	0.92			
Güven				0.963	0.897	0.963
Açık bankacılık aracılığıyla gerçekleştirilen işlemlerin güvenli ve kişiye özel olacağını düşünüyorum	0.956		0.91			
Açık bankacılık kanalı ile yapılacak ödeme işlemlerinin emniyetli bir şekilde yapılacağını düşünüyorum	0.955	43.58*	0.91			
Açık bankacılık kullanırken kişisel bilgilerimin gizli tutulacağına inanıyorum	0.931	38.49*	0.86			
Algılanan Risk				0.965	0.903	0.965
Açık bankacılık kullanımının çok az tehlikeli olduğunu düşünüyorum	0.900		0.81			
Açık bankacılık kullanımının emniyetli olacağını düşünüyorum	0.975	36.01*	0.95			
Açık bankacılık kullanımın güvenli olacağını düşünüyorum	0.975	36.00*	0.95			
Yenilikçilik				0.936	0.831	0.935
Yeni teknolojileri denemenin yollarını ararım	0.937		0.87			
Çevremde yeni teknolojileri deneyen genelde ilk ben olurum	0.852	26.03*	0.72			
Yeni teknolojileri denemeyi severim	0.939	34.27*	0.88			

*p<.001

Çalışmada yer alan her bir yapının doğrulayıcı faktör analizi kapsamında ayrışım geçerlikleri incelenmiş ve sonuçlar Tablo 6' da sunulmuştur. Ayrışım geçerliliğinin sağlanabilmesi için her bir yapının AVE değerinin karekökünün ilgili satırda yer alan tüm

değerlerden yüksek olması gereklidir (Fornell ve Larcker, 1981). Tablo 6'da görüldüğü gibi ayrışım geçerliliği sağlanmıştır.

Tablo 6. Ayrışım Geçerliliği Sonuçları

Factor	1	2	3	4	5	6	7	8
1.AKK	0.934[a]							
2.AK	0.925	0.954[a]						
3.ÖN	0.778	0.795	0.962[a]					
4.TT	0.892	0.946	0.848	0.957[a]				
5.DN	0.879	0.923	0.833	0.911	0.957[a]			
6.GVN	0.801	0.844	0.806	0.891	0.886	0.947[a]		
7.AR	0.825	0.858	0.818	0.910	0.900	0.943	0.950[a]	
8.YNL	0.721	0.694	0.526	0.686	0.695	0.590	0.643	0.911[a]

4.5. BULGULAR

Doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirilmesi ile elde edilen sonuçların tatmin edici olması neticesinde değişkenler arasındaki kat sayının belirlenmesi için yol analizine geçilmiştir. Yol analizinde ilk önce uyum iyiliği değerlerine bakılmaktadır (Anderson ve Gerbing, 1988). Tablo 7'de gösterilen sonuçlara göre elde edilen uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar dahilinde olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Yol Analizi Yapılan Modele İlişkin Uyum İndeks Değerleri ile Mükemmel ve Kabul Edilebilir Sınır Ölçütleri

Uyum İndeksi	Elde Edilen Değer	Kabul Edilebilir Uyum	Mükemmel Uyum
X^2/df	3,652	$X^2/df \leq 5$	$X^2/df \leq 3$
CFI	0.959	0,90≤CFI≤0,95	0,95≤CFI≤1
RFI	0.936	0,90≤RFI≤0,95	0,95≤RFI≤1
NFI	0.944	0,90≤NFI≤0,95	0,95≤NFI≤1
IFI	0.959	0,90≤IFI≤0,95	0,95≤IFI≤1

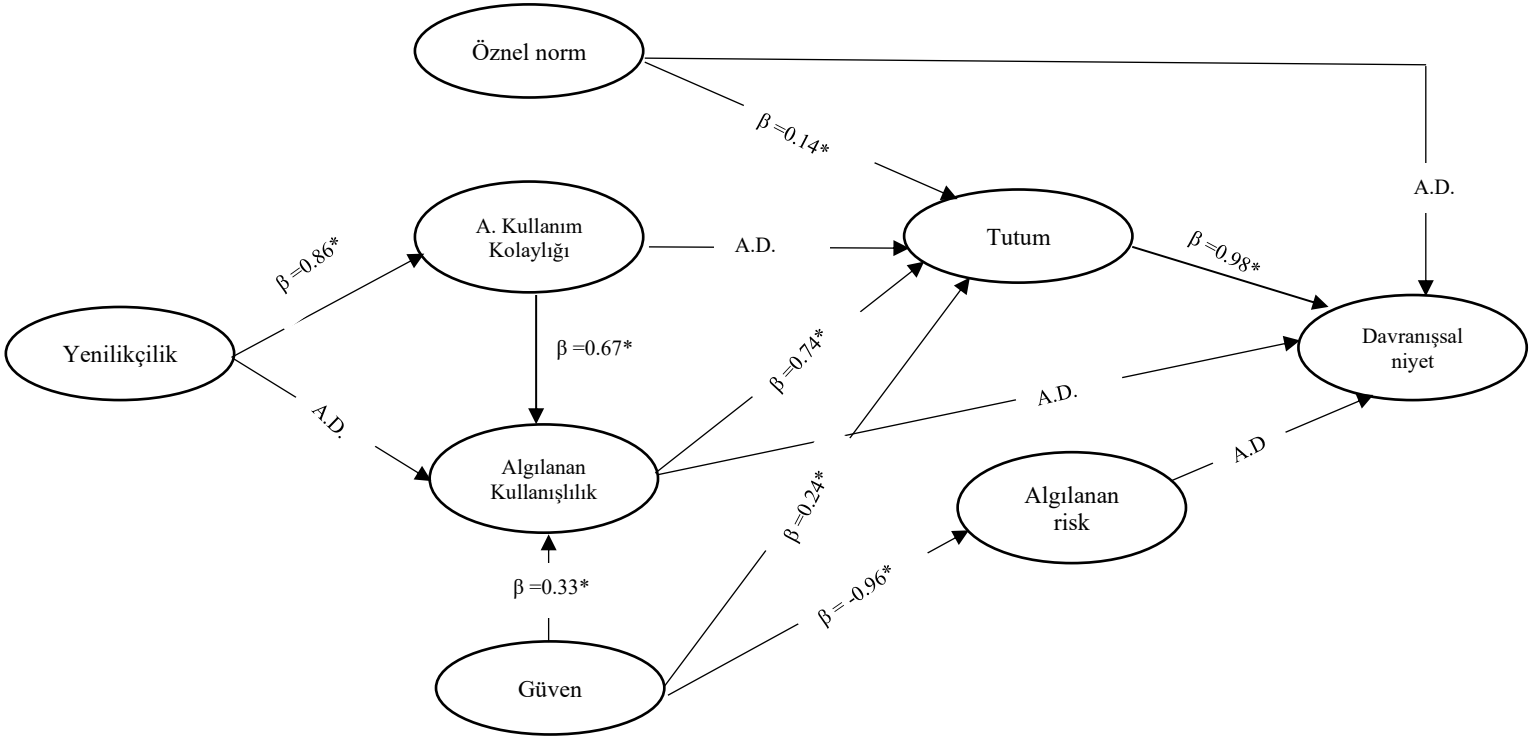
TLI	0.953	0,90≤TFI≤0,95	0,95≤TFI≤1
RMSEA	0.083	0,05≤RMSEA≤0,08	0,00≤RMSEA≤0,05

Uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir olmasından sonra hipotezlerin test edilmesi için yol analizi uygulanmıştır. Yol analizi sonucunda H1 (β = 0.86, t = 21.871, p <0.001), H4 (β = 0.67, t = 14.821, p <0.001), H5 (β = 0.74, t = 11.326, p <0.001), H7 (β = 0.14, t = 5.325, p <0.001), H9 (β = 0.24, t = 6.770, p <0.001), H10 (β = -0.96, t = -29.464, p <0.001), H11 (β = 0.33, t = 10.457, p <0.001), H13 (β = 0.98, t = 8.589, p <0.001) hipotezleri reddedilememiş, buna karşın, H2 (p> 0.05), H3 (p> 0.05), H6 (p> 0.05), H8 (p> 0.05) ve H12 (p> 0.05) hipotezleri reddedilmiştir. Hipotezlere ilişkin detaylı sonuçlar Tablo 8'de, modele ait katsayılar ise Şekil 1'de sunulmuştur.

Tablo 8. Hipotez Sonuçları

Hipotezler		**t değeri**	**Sonuç**
Yenilikçilik →	Algılanan kullanım kolaylığı	21.871	REDDEDİLEMEZ
Yenilikçilik →	Algılanan kullanışlılık	0,800	REDDEDİLEBİLİR
Algılanan kullanım kolaylığı →	Tutum	-1.845	REDDEDİLEBİLİR
Algılanan kullanım kolaylığı →	Algılanan Kullanışlılık	14.821	REDDEDİLEMEZ
Algılanan kullanışlılık →	Tutum	11.326	REDDEDİLEMEZ
Algılanan kullanışlılık →	Davranışsal Niyet	-0.259	REDDEDİLEBİLİR
Öznel norm →	Tutum	5.325	REDDEDİLEMEZ
Öznel norm →	Davranışsal Niyet	-0.473	REDDEDİLEBİLİR
Güven →	Tutum	6.770	REDDEDİLEMEZ
Güven →	Algılanan risk	-29.464	REDDEDİLEMEZ
Güven →	Algılanan kullanışlılık	10.457	REDDEDİLEMEZ
Algılanan risk →	Davranışsal Niyet	1.061	REDDEDİLEBİLİR
Tutum →	Davranışsal Niyet	8.589	REDDEDİLEMEZ

Şekil 1. Hipotetik modele ilişkin yol analizi sonuçları

*p <.001 AD: Anlamlı değil

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma son yıllarda ortaya çıkan ve yoğun teknoloji kullanımını içinde barındıran açık bankacılığa yönelik davranışsal niyete etki eden faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Teknoloji kabul modeli değişkenlerine yenilikçilik, öznel norm, güven ve algılanan risk değişkenleri eklenerek modelin kapsamı genişletilmiştir. Oluşturulmuş olan modelin uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olması verinin modeli desteklediğini göstermektedir. Bu sonuç ile ortaya çıkan yeni bir teknolojinin kullanımına ilişkin davranışsal niyeti belirlemeye yönelik oluşturulması düşünülen modellere katkı sağlayabilir.

Oluşturulmuş hipotezlere ilişkin yol analizi sonuçlarına baktığımızda yenilikçilik ile algılanan kullanım kolaylığı arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu sonuç literatürdeki (Sivathanu, 2019; Magalhães vd., 2022; Iman vd., 2023; Valarini ve Nakano, 2022) çalışmaları ile uyumludur. Elde edilen bu sonuç yenilikçi bireylerin yeni teknolojilerin kullanımını daha kolay olarak algıladıkları şeklinde yorumlanabilir. Geliştirilen her yeni teknolojinin daha basit bir şekilde kullanımının mümkün olması zaten beklenen bir durumdur. Yenilikçiliğin algılanan kullanışlılık üzerindeki etkisi ise anlamlı değildir. Bu sonuç (Magalhães vd., 2022; Robinson, Marshall ve Stamps, 2005; Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007) çalışmaları ile benzerdir. Walczuch ve diğerleri (2007) bu sonucu yenilikçi bireylerin daha eleştirel bir yapıya sahip olmaları sebebi ile teknolojiden daha yüksek seviyede talepte bulunabileceklerine bağlamaktadır. Ayrıca araştırmanın gerçekleştiği zaman diliminde açık bankacılığın yeni kullanılmaya başlanması, bireylerin kullanışlılığı ve olası faydalarının farkına varamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Algılanan kullanım kolaylığının tutum üzerindeki etkisi de anlamlı bulunamamış ve literatürdeki (Aboelmaged ve Gebba, 2013; Püschel, Mazzon ve Hernandez, 2010; Cheng, Lam ve Yeung, 2006) çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermiştir. Kullanıcıların gelişen her yeni teknolojinin kullanımının daha kolay olacağına yönelik algıları, algılanan kullanım kolaylığının tutum üzerinde anlamlı etkisi bulunmamasının nedeni olabilir.

Dördüncü hipotez TAM'ın iki temel değişkeni olan algılanan kullanım kolaylığının algılanan kullanışlılık üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu etki anlamlıdır ve literatürde yer alan (Briones de Araluze ve Cassinello Plaza, 2022; Sivathanu, 2019; Iman vd., 2023; Valarini ve Nakano, 2022; Koenig-Lewis, Palmer ve Moll, 2010) çalışmaları ile uyumludur. Bireylerin yeni teknolojiyi daha kolay, çok fazla çaba göstermeden kullanabileceklerine dair algıları arttıkça, kullanışlılığının artacağına, daha fazla fayda sağlayacaklarına, iş performanslarının olumlu etkileneceğine dair düşünceleri de artmaktadır.

Algılanan kullanışlılığın tutum üzerindeki etkisi anlamlı olup (Muñoz-Leiva vd., 2012; Koenig-Lewis vd., 2010; Cheng vd., 2006; Chiou ve Shen, 2012) çalışmalarının sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bireyler açık bankacılık kullanmalarının kendilerine daha fazla fayda sağlayacaklarını algıladıklarında, olumlu tutum gösterme eğilimindedir. Tutuma etki eden değişkenler arasında en etkili olanı algılanan kullanışlılıktır. Bu durumda

FinTech'ler ve bankalar açık bankacılık uygulamalarını geliştirirken kullanışlılığı artırmaya dikkat etmeli, ayrıca potansiyel kullanıcılara kullanışlılığı etkili bir şekilde anlatmalıdır.

Algılanan kullanışlılığın davranışsal niyet üzerindeki etkisi ise anlamlı değildir. Bu sonuç dijital bankacılık alanında gerçekleştirilen (Aboelmaged ve Gebba, 2013; Muñoz-Leiva vd., 2012; Chiou ve Shen, 2012) çalışmaları ile benzer bir sonuçtur. Bu sonucun ortaya çıkmasında açık bankacılık uygulamalarının verilerin toplandığı dönemde yeni kullanılıyor olmasının etkisi olmuş olabilir. Yani kullanıcılar henüz açık bankacılık konusunda yeterli bilgiye ve tecrübeye sahip değildir. Soyupak ve İpek (2025) Türkiye'de dijital yerlilerin açık bankacılığa henüz aşina olmadıklarını ifade etmektedir. Davis'e (1989) göre algılanan kullanışlılığın davranışsal niyet üzerindeki etkisi, yeni sistemin kullanım süresi artıkça artmaktadır. Bu durumun nedeni algılanan kullanışlılığın değerlendirilebilmesinin zaman ve gerçek kullanım istemesidir. Ayrıca ankete katılanların büyük bir kısmı açık bankacılıkla ilgili olmayabilir.

Öznel normun tutum üzerindeki etkisi anlamlı iken, davranışsal niyet üzerindeki etkisi anlamlı değildir. (Schierz, Schilke ve Wirtz, 2010; Doğan, Şen ve Yılmaz, 2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar tutum ile ilgili ilişkiyi desteklerken; (Singh ve Srivastava, 2018; Baptista ve Oliveira, 2015; Ho, Wu, Lee ve Pham 2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar davranışsal niyet ile olan ilişkiyi desteklemektedir. Yani katılımcıların çevrelerinin açık bankacılığa yönelik tutum oluşturma üzerinde etkisi söz konusu iken davranışsal niyet üzerinde böyle bir etki söz konusu değildir. Katılımcıların eğitim seviyelerinin yüksek olması (%83 lisans ve lisan üstü) açık bankacılık kullanımına ilişkin kararları çevrelerine sormak yerine kendilerinin alabildiği şeklinde yorumlanabilir. Alalwan, Dwivedi ve Rana, (2017) öznel normun davranışsal niyet üzerindeki anlamlı olmayan etkisini eğitim seviyesi ile açıklamıştır.

Güvenin tutum, algılanan risk ve algılanan kullanışlılık üzerindeki etkisi anlamlıdır. Elde edilen bu sonuç (Muñoz-Leiva vd., 2012; Gu, Lee ve Suh, 2009; Zhou, 2011; Kesharwani ve Bisht, 2012; Koenig-Lewis vd., 2010) çalışmaları ile uyumludur. Güven en çok algılanan riski etkilerken, ikinci sırada tutum, üçüncü sırada ise algılanan kullanışlılık gelmektedir. Açık bankacılık için güven, yıllarca sır olarak saklanan müşteri bilgilerinin paylaşımı esasına dayandığı için oldukça önemlidir. Verilerinin paylaşımına izin veren kullanıcıların açık bankacılığın taraflarına güvenmeleri gerekir. Bu sebeple uygulamalar geliştirilirken kişiye özel güvenlik tedbirlerinin yanında korsan saldırıları engelleyecek tedbirlerin alınması güvenin artırılması için son derece önemlidir. Bankalar ve FinTech'ler tarafından alınacak bu tedbirlerin yanında sağlam bir yasal zeminin oluşturulması gerekmekte, yasa yapıcılara önemli görevler düşmektedir.

Algılanan riskin davranışsal niyet üzerindeki etkisi anlamlı değildir. Bulduğumuz bu sonucu literatürde destekleyen çalışmalar (Muñoz-Leiva vd., 2012; Rouibah, Lowry ve Hwang, 2016; Lu, Yang, Chau ve Cao, 2011) olsa da ilgi çekici olarak yorumlanmaktadır. Katılımcıların eğitim seviyelerin yüksek olması ve teknoloji konusunda yeterli deneyime

sahip olduklarını düşünmeleri, risk algılarının yüksek olması, riski yönetebileceklerine dair inançları, ayrıca banka ve FinTech'lerin risk azaltıcı tedbirleri alacakları yönündeki düşünceleri bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir.

Son olarak tutum ile davranışsal niyet arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Kullanıcıların açık bankacılığa yönelik olumlu tutum göstermeleri durumunda çok doğaldır ki davranışsal niyet olumlu yönde etkilenecektir. Elde edilen bu sonuç (Aboelmaged ve Gebba, 2013; Muñoz-Leiva vd., 2012; Chiou ve Shen, 2012; Wessels ve Drennan, 2010) çalışmaları ile uyumludur.

Dijital dönüşümün hızlanması ve teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan açık bankacılık, finansal hizmetlerin sunumunda önemli değişiklikler meydana getirmektedir. Bankalar rekabet avantajı sağlayabilmek için bu değişikliklere uyum sağlamalıdır. Hatta bu uyum tek başına bankalar tarafından değil, artık finansal sistemin önemli bir paydaşı olan FinTech'lerle birlikte gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Çalışma sonucunda elde ettiğimiz bulguların bu uyumu sağlamada ve kullanıcı dostu yeni uygulamaların geliştirilmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalar için bazı öneriler ise şu şekildedir. İlk olarak açık bankacılık uygulamaları sadece bireysel kullanıcılar için değil ticari kullanıcılar içinde birçok fayda sunmaktadır. Dolayısıyla ticari tüketicilerin kullanım niyetini belirleyen faktörlerin belirlenmesi düşünülebilir. İkinci olarak verilerin toplandığı dönem, Türkiye'de açık bankacılığın yeni uygulanmaya başladığı dönemdir. Bu nedenle belli bir süre sonra, yani bireyler tarafından açık bankacılığa aşinalık arttıktan sonra gerçekleştirilecek olan bir çalışma ile zaman için kullanım niyetine etki eden faktörlerdeki değişim görülebilir. Üçüncü olarak farklı modeller ve değişkenler kullanılarak daha geniş örneklemler ile araştırma yapılabilir. Son olarak araştırma sonucunda bulduğumuz algılanan risk ile davranışsal niyet arasındaki anlamlı olmayan ilişkinin daha detaylı incelenmesi ve anlaşılabilmesi için, algılanan risk değişkeni alt boyutları (performans riski, sosyal risk, zaman riski, finansal risk, psikolojik risk, gizlilik riski) çerçevesinde ele alınıp değerlendirilebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Makalenin tüm süreçlerinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nin araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Çalışma için etik kurul izni alınmıştır (KTO Karatay Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 27.10.2022 tarih ve 2022/09/02 sayılı kararı).

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

1. yazar %60 oranında, 2. yazar %40 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarın herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

Aaker, D., Kumar, V., & Day, G. (2007). Marketing Research (9 b.). Denvers: John Wiley & Sons.

Aboelmaged, M., & Gebba, T. (2013). Mobile banking adoption: an examination of technology acceptance model and theory of planned behavio. International journal of business research and development, 2(1). doi:10.24102/IJBRD.V2I1.263

Agarwal, R., & Prasad, J. (1998). A conceptual and operational definition of personal innovativeness in the domain of information technology. Information systems research, 9(2), s. 204-215.

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. Organizational behavior and human decision processes, 50(2), s. 179-211.

Alalwan, A., Dwivedi, Y., & Rana, N. (2017). Factors influencing adoption of mobile banking by Jordanian bank customers: Extending UTAUT2 with trust. International journal of information management, 37(3), s. 99-110.

Alhawamdeh, L., Alsmadi, A., Al-Okaily, M., & Al-Sartawi, A. (2024). The rise of open banking: analyzing consumer trust and data privacy concerns. A. Al-Sartawi , & A. Nour içinde, In Artificial Intelligence and Economic Sustainability in the Era of Industrial Revolution 5.0 (s. 243-257). Springer Nature Switzerland. doi:https://doi.org/10.1007/978-3-031-56586-1

Althinayyan, T., & Alojail, M. (2024). Enhancing User Experience and Sustainability in Open Banking Using PLS-SEM. Sustainability, 16(22), s. 1-20. doi:https://doi.org/10.3390/su16229656

Anderson, J., & Gerbing, D. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. Psychological bulletin, 103(3), s. 411-423.

Arayesh, M., Rezaeirad, M., Aidi, M., & Lamoki, T. (2021). Thematic analysis on a model of implementation of open and technological banking in commercial banks in Iran. Revista de la Universidad del Zulia, 12(32), s. 414-443.

Arner, D., Zetzsche, D., Buckley, R., & Weber, R. (2020). The future of data-driven finance and RegTech: Lessons from EU big bang II. Stanf J Law Bus Finance, 25(2), s. 245-288.

Awrey, D., & Macey, J. (2023). The promise & perils of open finance. Yale J. on Reg, 40(1), s. 1-59.

Aytaş, B., Öztaner, S., & Şener, E. (2021). Open banking: Opening up the 'walled gardens'. Journal of Payments Strategy & Systems, 15(4), s. 419-431.

Baptista, G., & Oliveira, T. (2015). Understanding mobile banking: The unified theory of acceptance and use of technology combined with cultural moderators. Computers in human behavior, 50, s. 418-430. doi:https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.04.024

Briones de Araluze, G. (2022). Why are open banking models in Europe underperforming? Journal of Payments Strategy & Systems,, 16(4), s. 347-357. doi:https://doi.org/10.69554/XDJU5943

Briones de Araluze, G. K., & Cassinello Plaza, N. (2022). Open banking: A bibliometric analysis-driven definition. PLoS ONE, 17(10), s. 1-19. doi:https://doi.org/10.1371/journal.pone.0275496

Briones de Araluze, G., & Cassinello Plaza, N. (2023). The Relevance of Initial Trust and Social Influence in the Intention to Use Open Banking-Based Services: An Empirical Study. Sage Open, 13(3), s. 1-21. doi:https://doi.org/10.1177/21582440231187607

Brodsky, L., & Oakes, L. (2017). Data sharing and open banking. 1 30, 2024 tarihinde https://www.mckinsey.com/: https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/data-sharing-and-open-banking#/ adresinden alındı

Buckley, P., Arner, D., Zetzsche, D., & Weber, R. (2020). The road to RegTech: the (astonishing) example of the European Union. Journal of Banking Regulation(21), s. 26-36. doi:10.1057/s41261-019-00104-1

Casolaro, A., Rauber, G., & de Lima, U. (2024). Open banking: a systematic literature review. Journal of Banking Regulation, s. 1-16. doi:https://doi.org/10.1057/s41261-024-00262-x

Chan, R., Troshani, I., Hill, S., & Hoffmann, A. (2022). Towards an understanding of consumers' FinTech adoption: The case of Open Banking. International Journal of Bank Marketing, 40(4), s. 886-917. doi:https://doi.org/10.1108/IJBM-08-2021-0397

Cheng, T., Lam, D., & Yeung, A. (2006). Adoption of internet banking: an empirical study in Hong Kong. Decision support systems, 42(3), s. 1558-1572.

Chiou, J.-S., & Shen, C.-C. (2012). The antecedents of online financial service adoption: the impact of physical banking services on Internet banking acceptance. Behaviour & Information Technology, 31(9), s. 859-871.
Chong, A. Y. L., Ooi, K. B., Lin, B., & Tan, B. I. (2010). Online banking adoption: an empirical analysis. International Journal of bank marketing, 28(4), 267-287.
Churchill Jr, G. (1979). A paradigm for developing better measures of marketing constructs. Journal of marketing research, 16(1), s. 64-73.
Colangelo, G. (2024). Open Banking goes to Washington: Lessons from the EU on regulatory-driven data sharing regimes. Computer Law & Security Review(54), s. 1-12.
Coste, R., & Miclea, L. (2019). Api testing for payment service directive2 and open banking. International Journal of Modeling and Optimization, 9(1), s. 7-11. doi:10.7763/ijmo
Crosby, L., Evans, K., & Cowles, D. (1990). Relationship quality in services selling: an interpersonal influence perspective. Journal of marketing, 54(3), s. 68-81.
Dash, M., Mohanty, A., Pattnaik, S., Mohapatra , R., & Sahoo , D. (2011). Using the TAM model to explain how attitudes determine adoption of internet banking. European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences, 36(1), s. 50-59.
Davis, F. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. MIS quarterly, 13(3), s. 319-340.
Davis, F., Bagozzi, R., & Warshaw, P. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. Management science, 35(8), s. 982-1003.
Desiraju, K., Mishra, A., & Sengupta, P. (2024). Customer perceptions on open banking apps: Insights using Structural topic modeling. Journal of Retailing and Consumer Services, 81(104029), s. 1-13. doi:https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2024.104029
Doğan, M., Şen, R., & Yılmaz, V. (2015). İnternet bankacılığına ilişkin davranışların planlanmış davranış teorisi ve teknoloji kabul modeli kullanılarak önerilen bir yapısal eşitlik modeliyle incelenmesi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), s. 1-22.
Fang, J., & Zhu, J. (2023). The impact of open banking on traditional lending in the BRICS. Finance Research Letters, 58. doi:https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.104300
Farrow, G. (2020). Open banking: The rise of the cloud platform. Journal of Payments Strategy & Systems, 14(2), s. 128-146.
Featherman, M., & Pavlou, P. (2003). Predicting e-services adoption: a perceived risk facets perspective. International journal of human-computer studies, 59(4), 451 474.
Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. Addison-Wesley.
Fornell, C., & Larcker, D. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. Journal of Marketing Research, 18(1), s. 39-50.
Gardner, J., & Leong, E. (2020). Open banking in the UK and Singapore: open possibilities for enhancing financial inclusion. J Bus Law(5), s. 424-453. doi:https://doi.org/10.17863/CAM.55421
Garg, N., & Sahu, G. (2024). Recent Themes in Open Banking Research: A Systematic Review and Bibliometric Analysis. SCMS Journal of Indian Management, 21(1), s. 84-104.
Gu, J.-C., Lee, S.-C., & Suh, Y.-H. (2009). Determinants of behavioral intention to mobile banking. Expert Systems with Applications, 36(9), s. 11605-11616.
Gupta, R., Khurana, R., & Prashaant, A. (2024). Open banking on the horizon: a scientometric analysis and research agenda. Electronic Commerce Research, 24(1), s. 577-604. doi:10.1007/s10660-023-09722-4
Hair Jr, J., Matthews, L., Matthews, R., & Sarstedt, M. (2017). PLS-SEM or CB-SEM: updated guidelines on which method to use. International Journal of Multivariate Data Analysis, 1(2), s. 107-123. doi:https://doi.org/10.1504/IJMDA.2017.087624
Hair, J., Black W. C., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2005). Multivariate Data Analysis (6 b.). New Jersey: Prentice Hall.
Hanafizadeh, P., Behboudi, M., Koshksaray, A., & Tabar, M. (2014). Mobile-banking adoption by Iranian bank clients. Telematics and informatics, 31(1), s. 62-78.
He, Z., Huang, J., & Zhou, J. (2023). Open banking: Credit market competition when borrowers own the data. Journal of financial economics, 147(2), s. 449-474.

Heins, M., & Rigopoulos, G. (2023). An Empirical Exploration of Key Factors and Barriers to Consumer's Adoption of Open Banking Applications. IIARD International Journal of Economics and Business Management, 9(5), s. 1-12. doi:10.56201/ijebm.v9.no5.2023.pg1.12

Ho, J., Wu, C.-G., Lee, C.-S., & Pham, T.-T. (2020). Factors affecting the behavioral intention to adopt mobile banking: An international comparison. Technology in Society, 63, s. 1-9. doi:https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101360

Hsiao, C., & Yang, C. (2011). The intellectual development of the technology acceptance model: A co-citation analysis. International Journal of Information Management, 31(2), s. 128-136.

Hu, L.-T., & Bentler, P. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. Structural equation modeling: a multidisciplinary journal, 6(1), s. 1-55. doi:https://doi.org/10.1080/10705519909540118

Iman, N., Nugroho, S., Junarsin, E., & Pelawi, R. (2023). Is technology truly improving the customer experience? Analysing the intention to use open banking in Indonesia. International Journal of Bank Marketing, 41(7), 1521-1549. doi:10.1108/IJBM-09-2022-0427

Kapoor, K., Dwivedi, Y., & Williams, M. (2015). Examining the role of three sets of innovation attributes for determining adoption of the interbank mobile payment service. Information Systems Frontiers, 17, s. 1039-1056. doi:DOI 10.1007/s10796-014-9484-7

Kassab, M., & Laplante, P. (2022). Open banking: What it is, where it's at, and where it's going. Computer, 55(1), s. 53-63. doi:10.1109/MC.2021.3108402

Kesharwani, A., & Bisht, S. (2012). The impact of trust and perceived risk on internet banking adoption in India: An extension of technology acceptance model. International journal of bank marketing, 30(4), s. 303-322.

Klein, V., & Costa Farias, R. (2023). Open Banking on Different Sides of the Atlantic: A Comparative Study between Brazil and the United Kingdom. M. Yağcı (Dü.) içinde, In Central Banking in a Post-Pandemic World (s. 127-144). London: Routledge.

Kline, R. (2011). Principles and practice of structural equation modeling (3 b.). New York: Guilford Press.

Koenig-Lewis, N., Palmer, A., & Moll, A. (2010). Predicting young consumers take up of mobile banking services. International journal of bank marketing, 28(5), s. 410-432.

Lee, M., McGoldrick, P., Keeling, K., & Doherty, J. (2003). Using ZMET to explore barriers to the adoption of 3G mobile banking services. International Journal of Retail & Distribution Management, 31(6), s. 340-348.

Lee, M.-C. (2009). Factors influencing the adoption of internet banking: An integration of TAM and TPB with perceived risk and perceived benefit. Electronic Commerce Research and Applications, 8(3), s. 130-141.

Legris, P., Ingham, J., & Collerette, P. (2003). Why do people use information technology? A critical review of the technology acceptance model. Information & management, 40(3), s. 191-204.

Long, G., Tan, Y., Jiang, J., & Zhang, C. (2020). Federated Learning for Open Banking. Q. Yang, L. Fan, & H. Yu (Dü) içinde, In Federated learning: privacy and incentive (s. 240-254). Germany: Cham: Springer International Publishing. doi:https://doi.org/10.1007/978-3-030-63076-8_17

Lu, Y., Yang, S., Chau, P., & Cao, Y. (2011). Dynamics between the trust transfer process and intention to use mobile payment services: A cross-environment perspective. Information & management, 48(8), s. 393-403. doi:https://doi.org/10.1016/j.im.2011.09.006

Madan, K., & Yadav, R. (2016). Behavioural intention to adopt mobile wallet: a developing country perspective. Journal of Indian Business Research, 8(3), s. 227-244. doi:https://doi.org/10.1108/JIBR-10-2015-0112

Magalhães, D., Pereira, F., Mariano, A., & Monteiro, S. (2022). Um estudo sobre a Intenção de Uso do Open Banking no Brasil. 17th Iberian Conference on Information Systems and Technologies (CISTI), (s. 1-6). Madrid.

Malhotra, N. (2009). Marketing Research: An Applied Orientation (9 b.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Mansfield-Devine, S. (2016). Open banking: opportunity and danger. Computer Fraud & Security (10), s. 8-13. doi:10.1016/S1361-3723(16)30080-X

Martins, C., Oliveira, T., & Popovic, A. (2014). Understanding the Internet banking adoption: A unified theory of acceptance and use of technology and perceived risk application. International Journal of Information Management, 34(1), s. 1-13.

Moghavvemi, S., Mei, T., Phoong, S., & Phoong, S. (2021). Drivers and barriers of mobile payment adoption: Malaysian merchants' perspective. Journal of Retailing and Consumer Services, 59(102364), s. 1-12. doi:https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102364

Muñoz-Leiva, F., Hernández-Méndez, J., & Sánchez-Fernández, J. (2012). Generalising user behaviour in online travel sites through the Travel 2.0 website acceptance model. Online Information Review, 36(6), s. 879-902.

Mutambik, I. (2023). Customer experience in open banking and how it affects loyalty intention: a study from Saudi Arabia. Sustainability, 15(14), s. 1-20. doi:https://doi.org/10.3390/su151410867

Nanaeva, Z., Aysan, A., & Shirazi, N. (2021). Open banking in Europe: The effect of the Revised Payment Services Directive on Solarisbank and Insha. Journal of Payments Strategy and Systems, 15(4), s. 432-444. doi:https://doi.org/10.69554/BTQG8491

OECD. (2023). Shifting from open banking to open finance: Results from the 2022 OECD survey on data sharing frameworks. OECD Business and Finance Policy Papers, No. 24. Paris: OECD Publishing. doi:https://doi. org/10.1787/9f881c0c-en.

O'Leary, K., O'Reilly, P., Nagle, T., Filelis-Papadopoulos, C., & Dehghani, M. (2021). The sustainable value of open banking: Insights from an open data lens. Proceedings of the 54th Hawaii International Conference on System Sciences, (s. 5891–5901). Kauai, Hawaii, USA, 4-8 January. doi:10.24251/HICSS.2021.713

Omarini, A. (2018a). Peer-to-peer lending: business model analysis and the platform dilemma. International Journal of Finance, Economics and Trade, 2(3), s. 31- 41.

Omarini, A. (2018b). Banks and FinTechs: How to develop a digital open banking approach for the bank's future. International Business Research, 11(9), s. 23-36. doi:https://doi.org/10.5539/ibr.v11n9p23

Open Banking. (2025). Open banking and smart data – expert predictions 2025. 04 14, 2025 tarihinde https://www.openbanking.org.uk/insights/open-banking-and-smart-data-expert-predictions-2025/ adresinden alındı

Özcan, P., & Zachariadis, M. (2021). Open banking as a catalyst for industry transformation: Lessons learned from implementing PSD2 in Europe. 1-14. SWIFT Institute Working Paper.

Passi, F. (2022). Open banking and digital transformation in Italy: The current situation and the challenges ahead. Journal of Payments Strategy & Systems, 16(4), s. 358-368.

Patki, A., & Sople, V. (2022). Open Banking Ecosystem : The Indian Perspective. Indian Journal of Finance, 16(5), s. 24-40. doi:https://doi.org/10.17010/ijf/2022/v16i5/169516

Pham, T.-T., & Ho, J. (2015). The effects of product-related, personal-related factors and attractiveness of alternatives on consumer adoption of NFC-based mobile payments. Technology in society, 43, s. 159-172. doi:https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2015.05.004

Püschel, J., Mazzon, J., & Hernandez, J. (2010). Mobile banking: proposition of an integrated adoption intention framework. International Journal of bank marketing, 28(5), s. 389-409.

Ramdani, B., Rothwell, B., & Boukrami, E. (2020). Openbanking: the emergence of new digital business models. International Journal of Innovation and Technology Management, 17(5). doi:https://doi.org/10.1142/S0219877020500339

Remolina, N. (2019). Open banking: Regulatory challenges for a new form of financial intermediation in a data-driven world. Singapore Management University–Centre for AI & Data Governance, s. 1-57. https://ink.library.smu.edu.sg/caidg/6 adresinden alındı

Robinson Jr, L., Marshall, G., & Stamps, M. (2005). Sales force use of technology: antecedents to technology acceptance. Journal of Business Research, 58(12), s. 1623-1631.

Rosati, P., Fox, G., Cummins, M., & Lynn, T. (2022). Perceived risk as a determinant of propensity to adopt account information services under the EU Payment Services Directive 2. Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research, 17(2), s. 493-506. doi:https://doi.org/10.3390/jtaer17020026

Rouibah, K., Lowry, P., & Hwang, Y. (2016). The effects of perceived enjoyment and perceived risks on trust formation and intentions to use online payment systems: New perspectives from an Arab country. Electronic Commerce Research and Applications(19), s. 33-43.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. Methods of psychological research online, 8(2), s. 23-74.

Schierz, P., Schilke, O., & Wirtz, B. (2010). Understanding consumer acceptance of mobile payment services: An empirical analysis. Electronic commerce research and applications, 9(3), s. 209-216.

Sezal, L. (2021). Dünyada ve Türkiye'de açık bankacılık uygulamaları ve yasal düzenlemeler. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 8(71), s. 1512-1525. doi:10.26450/jshsr.2327

Shacheendran, V., Lukose, A., John, J., Joseph, D., & Joseph, J. (2025). The Rise of Open Banking: A Comprehensive Analysis of Research Trends and Collaborative Networks. International Journal of Economics and Financial Issues, 15(1), s. 295-307. doi:https://doi.org/10.32479/ijefi.17407

Shaikh, A., Alharthi, M., & Alamoudi, H. (2020). Examining key drivers of consumer experience with (non-financial) digital services—An exploratory study. Journal of Retailing and Consumer Services, 55(102073), s. 1-10. doi:https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102073

Shaw, N. (2014). The mediating influence of trust in the adoption of the mobile wallet. Journal of Retailing and Consumer Services, 21(4), s. 449-459. doi:https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2014.03.008

Shin, D.-H. (2009). Towards an understanding of the consumer acceptance of mobile wallet. Computers in human behavior, 25(6), s. 1343-1354. doi:https://doi.org/10.1016/j.chb.2009.06.001

Singh, N., Sinha, N., & Liébana-Cabanillas, F. (2020). Determining factors in the adoption and recommendation of mobile wallet services in India: Analysis of the effect of innovativeness, stress to use and social influence. International Journal of Information Management, 50, s. 191-205. doi:https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.05.022

Singh, S., & Srivastava, R. (2018). Predicting the intention to use mobile banking in India. International Journal of Bank Marketing, 36(2), s. 357-378.

Sivathanu, B. (2019). Adoption of digital payment systems in the era of demonetization in India: An empirical study. Journal of Science and Technology Policy Management, 10(1), s. 143-171.

Soyupak, O., & Ipek, H. (2025). Exploring user experience and usability of mobile and open banking for digital natives in Turkiye. Qualitative Research in Financial Markets. doi:https://doi.org/10.1108/QRFM-02-2024-0051

Statista. (2023). Value of open banking transactions worldwide and in the United Kingdom (UK) in 2023, with a forecast for 2027. 04 09, 2025 tarihinde https://www.statista.com/statistics/1389390/value-of-open-banking-transactions-worldwide-and-uk/ adresinden alındı

Stefanelli, V., & Manta, F. (2023). Digital financial services and open banking innovation: are banks becoming invisible? Global Business Review, s. 1-18. doi:https://doi.org/10.1177/097215092311514

Şahin, B., & Cantürk, B. (2020). Türkiye'deki Hukuki Altyapı ve Ödeme Hizmetleri Yönergesi 2 Bağlamında API Teknolojisi ve Açık Bankacılık. Maliye ve Finans Yazıları (114), s. 149-180.

Talwar, S., Dhir, A., Khalil, A., Mohan, G., & Islam, A. (2020). Point of adoption and beyond. Initial trust and mobile-payment continuation intention. Journal of Retailing and Consumer Services, 55, s. 1-12. doi:https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.1

Tsai, C.-H., & Peng, K.-J. (2022). Regulating open banking: Comparative analysis of the EU, the UK and Taiwan (1 b.). Routledge & CRC Press.

Valarini, H., & Nakano, D. (2022). An analysis of open banking adoption among university students in São Paulo using the Technology Readiness and Acceptance Model (TRAM). Exacta, 20(3), s. 688-705. doi:https://doi.org/10.5585/exactaep.2021.17453

Walczuch, R., Lemmink, J., & Streukens, S. (2007). The effect of service employees' technology readiness on technology acceptance. Information & management, 44(2), s. 206-215.

Wessels, L., & Drennan, J. (2010). An investigation of consumer acceptance of M-banking. International Journal of bank marketing, 28(7), s. 547-568.

Wu, L., & Chen, J. L. (2005). An extension of trust and TAM model with TPB in the initial adoption of on-line tax: an empirical study. International journal of human-computer studies, 62(6), 784-808.

Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2014). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri (4 b.). Ankara: Detay Yayıncılık.

Zachariadis, M., & Ozcan, P. (2017). The API economy and digital transformation in financial services: The case of open banking. SWIFT INSTITUTE WORKING PAPER NO. 2016-001.

Zhou, T. (2011). An empirical examination of initial trust in mobile banking. Internet Research, 21(5), s. 527-540.

Zhou, T., Lu, Y., & Wang, B. (2010). İntegrating TTF and UTAUT to explain mobile banking user adoption. Computers in human behavior, 26(4), s. 760-767. doi:https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.01.013